

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur: **TJEERD WOODSTRA**
Adm.: Uitgeverij „De Vlaam” - Amsterdam

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Adres red. en adm. Utrechtsestraat 44
Postgto 303817 ten name van
Mevrouw J. C. J. Meent Raapts heiden te
Amsterdam

HET STALEN GORDIJN

de eerste rede, die Churchill als leider van de oppositie in het Engelse Lagerhuis hield, sprak hij van het stalen gordijn, dat Europa in tweeën deelde. In de Britse pers zijn zich stemmen horen, die er voor waarschuwen, de bestaande tegenstellingen tussen de overwinnaars te willen vernieuwen door optimistische formules van volkomen eensgezindheid.

„Prawda”, het Russisch regeringsorgan, beschuldigt de Turkse pers en, zoals nadrukkelijk naar voren brengt, tevens de officiële Turkse autoriteiten, van openlijke sympathie voor de fascistische oorlogsverliezers. Zij voegt er aan toe, dat de Turken tegenstellingen construeerden tussen de Westelijke geallieerden en Rusland, omdat zij zich erover ergerden, dat de Slavische Balkanstaten zich niet veronden hadden met Turkije en Griekenland tot een tegen Rusland gericht bloc.

Op de dag, dat gelijktijdig in Londen, Washington, Moskou en Tsjoenking de capitulatie van Japan bekend gemaakt werd, slopen de Russen met de Tsjang-Kai-Tsjek regering een Russisch-Chinees bondgenootschaps- en vriendschapsverdrag, terwij de generaal van het 18e Chinese leger, het zogenaamde communistische leger, in een nota aan de geallieerden mededeelde, dat Tsjang-Kai-Tsjek niet het recht had, alléén in naam van China op te treden. Van te voren had hij geweigerd, het verdrag van Tsjang-Kai-Tsjek, van een verzoek oprukken tegen de Japanners af te laten, te gehoorzamen.

Het heeft er alle schijn van, dat er geen bijzondere inspanning der Turkse pers voor nodig is, om de wereld, op de morgen van de eerste vredesdag, weer in vijandelijke kampen te verdelen. Het heeft ook de schijn, alsof het stalen gordijn, dat over Churchill zo openhartig spreekt, slechts in Europa tussen de tegenwoordige bondgenoten omlaag gerold is. Zoals niet anders te verwachten was, vormt het einde der tweede wereldoorlog niet het begin van een lange periode van vrede en vreesloze vaart, maar slechts het begin van een gespannen periode, een pauze van nog onbepaalde duur, vóór het uitbreken van een

nog vreselijker conflict. Deze pauze is van onbepaalde duur, ze kan zeer kortstondig zijn en ze kan nog jaren duren. Niemand kan dit nu voorspellen. Maar het blijft maar een pauze. Alle kiemen voor nieuwe conflicten zijn ontwikkeld, het wantrouwen tussen de bondgenoten van gisteren staat in volle bloei. De arbeidersklasse moet dit weten. En het moet haar duidelijk zijn, dat slechts in haar zelf, in haar optreden, het middel ter vermindering van nieuwe botsingen te zoeken is.

Niemand beter dan Churchill kan weten, hoe weinig de voorlopige en waarschijnlijk uiteindelijke vaststelling der Poolse westgrens op de Oder-Neisse-linie, samenvalt met de belangen van de Westerse overwinnaars en hun bondgenoten. Beide overwinnaars partijen beschouwen de Duitse industrie, vooral de Duitse wapeningsindustrie, als de hoofdbron van de van Duitsland te innen schadevergoeding. Hierbij kunnen ze verschillende methoden toepassen. Zij kunnen, of het apparaat van deze industrie, de machines en de arbeidskrachten uit Duitsland naar hun eigen landen of naar de met hen bevriende landen overbrengen, zoals het door Rusland reeds gebeurt, of zij kunnen deze industrie, tenminste voor een deel, in haar standplaatsen laten en onder toezicht van geallieerde controle-organen laten werken. In beide gevallen moet de Duitse bevolking, zo mogelijk uit de inheemse landbouwproductie, in een tot de arbeid geschikte toestand gehouden worden.

Door de nieuwe grens in het Oosten van Duitsland gaat een wezenlijk deel der Duitse landbouw verloren aan het volkomen van Rusland afhankelijke Polen. Het gaat hierbij juist om dat deel der Duitse landbouw, waarvan de graanverbouw een beslissend aandeel in de Duitse broodvoeding heeft. Slechts al te begrijpelijk wordt het hierdoor, dat Groot-Brittannië het in geen geval eens is met de Russische wens. Dat Churchill de gelegenheid van zijn eerste oppositie-redevoering aangegrepen heeft, de altijd verkondigde eensgezindheid met de bondgenoot uit de tijd, toen hij nog minister-president was, nu als zeer twijfelachtig

voor te stellen, is van minder betekenis, ofschoon hierdoor achteraf 'n rechtvaardiging van onze menigmaal uitgesproken twijfel aan de „volkomen harmonie” tussen de geallieerden, geleverd wordt.

Volgens Churchill leven de Oost-Europese landen onder de terreur van het „communisme”. Welk „communisme” hij hiermee bedoelt, kan men slechts, al kost het niet al te veel inspanning, raden. Dat geen der „communistische” leden der Poolse, Tsjecho-Slowaakse, Roemeense, Oostenrijkse, Bulgaarse en Joegoslavische regeringen een andere politiek voeren mag dan die van absolute gehoorzaamheid aan Moskou, behoeft geen betoog. Dit wist Churchill natuurlijk evengoed in de tijd, toen hij nog Britse minister-president en beschermheer van Franco was. In de tijd, toen hij de Griekse partisans de keuze liet tussen uithongering of capitulatie voor de conservatief-fascistische regering der Griekse monarchie. Zulk een regeringswisseling als die in Engeland, die aan het wezen van het heersende systeem natuurlijk niets kan veranderen, heeft toch minstens dit ene voordeel, dat wij van goed ingelichte zijde een bevestiging krijgen van onze, zo vaak herhaalde en door onze tegenstanders zo woedend bestreden, beweringen.

Het einde van de oorlog in het Verre Oosten werpt een scherp licht op alle problemen, die deze wereld van kapitalistische desorganisatie zo zwaar drukken. De tegenstellingen, die de overwinnaars partijen beheersen, komen reeds tot duidelijke uitdrukking in de voorzichtigheid tegenover Japan. Tegenover de opdeling der belangensferen in China en Indië, verliezen de wapenstilstandsvoorwaarden op zichzelf, aan betekenis, of liever, zij zijn volkomen ondergeschikt gemaakt aan deze belangen-tegenstellingen. In een snelle opmars in Noord-China, Mandsjoerije en Korea probeert Rusland zijn Westelijke bondgenoten voor zogenoemd voldongen feiten te stellen. Zijn bondgenootschaps- en vriendschapsverdrag met China betekent, uitgedrukt in weinig woorden, niets anders dan: Rusland levert de olie voor de lampen van China. En daarbij is dit verdrag niet de enige troef van Stalin. Het z.g. communistische Chinese leger controleert een gebied met meer dan 90 miljoen Chinese bewoners.

In de greep van de geheime diplomatie

De afloop van de oorlog in Europa heeft voor velen grote ontgoheling gebracht. Niet in deze zin, dat er nog geen schoenen of textielgoederen zijn of soortgelijke gemakken. De ontgoheling ligt veel meer op het terrein van de politiek. Honderdduizenden hebben het gevoel, dat ze in deze oorlog bedrogen zijn door staatslieden en diplomaten. Hoewel deze oorlog een strijd voor vrijheid en democratie heette te zijn, is de afwikkeling van de oorlog daarmee helemaal in strijd. De geheime diplomatie, die over het wel en wee van miljoenen mensen beschikt, teistert de mensheid in ongekende hevigheid. Nooit hadden de bevolkingen, die hun bloed en hun bezittingen offerden, minder in te brengen dan juist nu, na deze oorlog voor de democratie en de vrijheid. „De Nieuwe Dag” sprak naar aanleiding van de conferentie in Potsdam over de drie mensen, die het leven van 1800 miljoenen mensen in de hand hebben. En „Trouw” van 6 Aug. zegt daaromtrent:

„De conferentie van Potsdam was in de meest volstreekte zin lichtschuw. Geen journalist drong ook maar tot de anti-chambres door. De voorgeschiedenis, de ontwikkeling der discussie bleef volmaakt in het duister. Van volksvertegenwoordigingen, die een woordje meespreken, blijkt niets. En plotseling daalt de overeenkomst in een afwachtede wereld neer en de mensheid staat voor een voldongen feit, bewerkt door drie mensen, die daarmee de loop der geschiedenis, het lot van mensen en volken ongecontroleerd en oncontroleerbaar dirigeren.”

Het is inderdaad teleurstellend voor mensen, die in democratische illusies verstrikt en verstikt zijn. Het wordt niet in woorden gezegd, maar de zin van de klachten over de werking van de geheime diplomatie en over conferenties, zoals die te Potsdam is toch wel deze, dat we de kleine dictaturen van Hitlertjes en Mussolinietjes geruild hebben voor de dictaturen van zwaar kaliber: drie mensen beschikken over het leven van 1800 miljoen. Nu is dat natuurlijk niet al te letterlijk te nemen. De drie grote dictators hebben ten slotte altijd bepaalde groepen van adviseurs achter zich, maar dan blijven het toch altijd nog bepaalde kleine groepen, die over het lot der bevolkingen der aarde beslissen. En dat deze kleine groepen belangengroepen zijn, belangengroepen van olie, ertsmijnen, rubberplantages, chemische industrieën, de wapenindustrie en dergelijke, staat voor den gewonen man, die zijn lot heeft af te wachten, buiten iedere twijfel. Hij formuleert dat in de woorden: het kapitaal regert de wereld.

Eigenlijk is dit helemaal niets nieuws. Iedereen wist ook vroeger, dat grote kapitalismachten hun poliëpenarmen in de regeringsbureaux hadden. Maar het wordt nu allemaal zo onafwijsbaar duidelijk, zo

openlijk grof. Het enige, wat de brave burger nu nog in verwarring brengt, is de taal, die door de democratische dictators wordt gebruikt. De kwestie is, dat er een scherpe tegenstelling tussen woord en daad is. Ook dit was vroeger wel zo, maar niet zo duidelijk, ze voor iedereen zichtbaar.

Potsdam. De dictators laten in de kranten schrijven, dat niet het hele Duitse volk schuldig is en dat het daarom weer in de rij der beschaafde naties kan toetreden na een behoorlijke opvoeding volgens Russisch-Amerikaanse beginselen. Het Duitse Rijk moet niet vernietigd worden, maar het moet behouden blijven. Aldus het woord, dat verkondigd wordt.

Maar nu de daad. De machines worden uit Duitsland gehaald en onder de geallieerden verdeeld. De koopvaardijvloot (oorlogsvloot bestond niet meer) moet worden overgedragen. Een groot deel van Oost-Duitsland wordt aan Polen overgedragen, een klein deel aan Rusland. Nederland, België, Frankrijk krijgen wat van West-Duitsland.

Woorden worden gebruikt om een kwade zaak te verbloemen. Dat noemt men „diplomatiek” of ook wel „tactisch”. Weer anderen hebben er andere uitdrukkingen voor en spreken van huichelaars of leugenaars. Weer anderen vergoedelijk het in het kort en bondige: **diplomaten**. In ieder geval kunnen we ons de gemoedsgesteldheid van den heer Bruins Slot als hoofdredacteur van „Trouw” voorstellen, als hij verzucht:

„Wij vinden het iets zeer griezeligs, dat dit in een wereld, die voor de democratie heet te hebben gestreden, kan gebeuren”.

Griezelen van iets walgelijks of van iets afschuwwekkends kan men alleen, zolang het verschijnsel nog nieuw, zolang men er nog niet door gewoonte voor afgestompt is. Wij griezelen niet. We hebben geleerd, niet in de eerste plaats te luisteren naar de woorden, die gesproken worden, doch te **letten op de daden**. De verhaaltjes, die er bij verteld worden, interesseren ons niet zo bijzonder. Want de uitwerking der daden bepaalt ten slotte de verdere gang der geschiedenis en niet het vriendelijke of onvriendelijke woord, de goede of de slechte bedoeling, die hen begeleidt. Daarom vermoenen we ons niet met de vraag, of die diplomaten zelf geloven, wat ze allemaal laten vertellen of volgens sommigen laten huichelen of liegen. Bij de diplomaten moet men geen woord geloven van wat ze zeggen, doch alleen letten op de uitwerking van hun daden. De diplomaten zullen naar hun zeggen het Duitse Rijk niet vernietigen, doch alleen stukken er af snijden, de machines weghalen en Duitsland tot agrarisch gebied maken. Daarbij zullen veel arbeiders overtoollig worden. Ze worden in arbeidskampen tot een grote internationale arbeidsreserve bijeengebracht, waaruit de hele internationale bourgeoisie op aanvraag putten

kan. We vernamen, dat de Belgische bourgeoisie reeds 30.000 Duitsers in het district tewerkgesteld heeft, aangezien de Belgische arbeidersbevolking in gies zou verkeren. De minister Van Ackeren verklaard hebben, dat deze maatregel stekend bevalt.

Het Duitse Rijk moet intact blijven, men. Duitsland is altijd een exportland geweest en het zal dit voorlopig ook blijven. Alleen het karakter van de export verandert. Vroeger werden industriële producten uitgevoerd, nu worden de arbeiders als werkvee over de hele aarde exporteerd. Zoals in de vorige eeuw Amerika de grote slavenexporteur was, zo was Duitsland dit nu. En dit zijn slaven van hoge kwaliteit, zoals destijds de Griekse slaven in het oude Rome. De moderne slaven kunnen lezen en schrijven en z gewend met een hoge industriële techniek om te gaan. Maar: het Duitse Rijk moet intact blijven.

In Nederland is echter een onprettig gevoel bij deze gang van zaken vast te stellen. Niet uit verontwaardiging over de handeling van de Duitse arbeidersbevoering, maar men begint ook voor zichzinnigheid te voelen. „Trouw” krijgt in gaten, dat hiermede ook „West-Europa dupeerd wordt”. Als het industriële Europa uit midden-Europa wordt weggerukt, verliezen de omringende landen een groot deel van hun „achterland”, terwijl Europese uitvoerhavens een gevoelig klap krijgen. Men kan Duitsland vernietigen, zonder daarbij tegelijk overige landen van Europa tot de productiviteit van de Balkan terug te brengen. En daarbij speelt het absoluut geen rol of de diplomaten dat wel of niet „willen of wenssen, of ze dat „bedoelen” of „bedoelen”.

Daarmee hebben we niets te maken. De reeksen van oorzaken en gevolgen, door de nieuwe maatregelen betreffende het Duitse Rijk ontstaan, oefenen de gedachte of kwade bedoelingen, die er aan grondslag lagen, geen rol. De nu getroffen politiek voor Duitsland bezegelt tegelijk het lot van overig Europa. Europa gaat geen nieuwe welvaart tegemoet, doch blijft voorlopig steken in een verarmde en een achterlijke industrialisatie: Balkan Europa. De toekomst van de hele Europese arbeidende bevolking eist de afbreking van het dictaat van Potsdam, nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden te moeten te kunnen gaan.

Maar dit is geen vraagstuk van de Europese arbeidersbevolking alleen. De arbeiders van de Russische en de Amerikaanse arbeiders is onontbeerlijk.

Besloten bijeenkomsten V. S. V. Vereniging Spartacus-Vrienden

- AMSTERDAM:** Zaterdag 18 Augustus 7.30 Westende 3
- HAARLEM:** Woensdag 22 Augustus 7.30 Gebouw: Nijverheid, Jan van Goyenkade 1
- ZAANDAM:** Donderdag 23 Augustus 7.30 P.A.S. gebouw, Reigerstraat 1

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“

Voor de Westelijke geallieerden een pijnlijk gevoel, niet te weten of de gehoorzaamheidsweigering van 't „communistische“ leger tegenover Tsjang Kai-Tsjek 'n tweede troef voor Stalin betekent of nog worden kan.

Waar het om een dergelijke prijs, n.l. om de beheersing van de Oost-Aziatische markt en de Oost-Aziatische productiekrachten gaat, spelen de ambities van Nederland een kleine rol. De Nederlands-Indische regering kan haar terugkeer naar Indië alleen voltrekken onder de controle en het toezicht van Brits-Amerikaanse bezettingstroepen. De zelfstandigheid der inheemse bevolking in de keuze van haar regeringsorganen verkrijgt in het licht der militaire opperheerschap van de westelijke machten, de betekenis van een niet te vervullen belofte. Want de Nederlandse regering zelf, die de belofte der gelijkberechtiging deed, heeft, zoals te verwachten was, zelf geen bewegingsvrijheid bij de koortsachtige haast, waarop de overwinende giganten zich op de verdeling en latere verdediging van hun buit voorbereiden.

Generaal de Gaulle bezweert in een manifest de Indochinese „landskinderen“ der Franse republiek zich dankbaar de Franse beloften van groter zelfbestuur in Indo-China te herinneren. Tussen de regels van dit manifest siddert de angst, dat Indo-China zijn „voorliefde“ voor Franse ambtenaren verloor heeft in de jaren der scheiding van het „moederland“.

In deze chaos van tegengestelde belangen kan het geen verrassing wekken, dat de verslagen mikado, zoals „The Times“ het

opgewonden noemt, de brutaliteit heeft, van een „tijdelijk“ verlies van de oorlog te spreken. Hij rekent erop, dat een der overwinnaars zich met hem zal verbroederen en geeft daarom de hoop op een nieuwe en gelukkiger aflopende oorlog, in geen geval op.

Dit zijn grote zorgen voor de Westelijke geallieerden. Deze plotselinge vrede is slecht te verteren. Men rekent in het komend voorjaar in Amerika op acht miljoen werklozen. Voor 35 milliard dollar bestellingen aan de Amerikaanse oorlogsindustrie werden intussen geannuleerd. Op weinig discrete wijze geeft men toe, op de omschakeling op vredeproductie onvoorbereid te zijn. Men klemt zich vast aan het program: iedere Amerikaanse familie haar koelkast en haar eigen auto. Maar dit program wordt, als oplossing van het probleem, hoe de gigantisch ontwikkelde vernietigingsproductie zonder economische catastrofe om te schakelen tot een vredeproductie, niet geheel ernstig genomen.

Een stalen gordijn verdeelt de wereld. In de wedloop om de imperialistische beheersing der aarde is een mededinging uitgevallen. Tussen de overgeblevenen wordt het tempo, waarin ze het begeerde doel naderen, razend opgeschroefd. Alle krachten van productie en verdeling worden samengevat in een systeem van volkomen militarisering dat alles in zijn ban slaat, dat reeds het kind zijn taak toewijst, dat de arbeid geen vrijheid kan laten. Achter het stalen gordijn formeren de tegenstanders van morgen hun strijdkrachten. Zij bewaren angstvallig het geheim van hun doodbrengende wapens, die zij tot wederzijdse vernietiging willen aanwenden, op de dag, dat het stalen gordijn opgaat.

HAVENCONFLICT ROTTERDAM

Het zelf doorzetten van de sociale eisen der arbeiders in de R'damse haven, leidde daar tot een uitsluiting. De arbeiders regelden zelf de grootte van de ploegen, zij weigerden hun arbeidstijd in stukjes en beetjes over de hele 24 uur te verdeelen, zij werkten 8 uur per dag en stopten dan. De havenkapitalisten beantwoordden dit met het inhouden van de werkboekjes der arbeiders, waardoor in 2 dagen tijds, feitelijk de gehele haven plat lag. Iedere arbeider die niet wilde beloven op de oude voorwaarden aan het werk te gaan, werd van het werk uitgesloten. De arbeiders gingen voort, zich op de gewone tijden voor het werk aan te melden, om daarmee uit te drukken dat zij wel werken wilden en de noodzakelijkheid van het lossen der schepen voelden. Zelfs Donderdags, op de „nationale feestdag“, meldden zij zich drie keer. En werden drie keer afgewezen.

Dit is door de gehele pers verzwegen, daar het niet paste in de voorstelling die zij wilde waken, alsof de arbeiders verantwoordelijk waren voor het stilleggen van de voedseltransporten. Dat zijn zo de marieren!

Diezelfde Donderdag kwamen grote troepen van de N.B.S. Rotterdam binnen (men schat een 1500 man) om de „orde“, die door niets en niemand verstoord werd, te handhaven.

Terwijl zo de arbeiders van het werk weggehouden werden en dus de schepen met voedsel niet konden worden gelost, ging de pers over tot een uitgebreide en demagogische campagne tegen de stakers. Zij waren de oorzaak van het voedseltekort, zij waren de schuld dat schepen met le-

vensmiddelen niet gelost konden worden, zij waren schuldig aan het wegvaren van levensmiddelen naar buitenlandse havens. Terwijl in Rotterdam tot dien tijd nog niemand speh had gekregen of zelfs gezien, kwamen nu de kranten met de mededeling, dat er een schip met spek en eieren gereed lag voor lossing, maar door de staking de bevolking deze heerlijkheden nu niet kon krijgen. In de winkelatalages verschenen schenen op de muren: „De moffen hebben de schenen vernield, de havenarbeiders doen de rest!“ Zo werd de bevolking, speciaal de arbeidersbevolking, die door een voedseltekort het eerst en ergst getroffen wordt, en met de gang van het conflict niet op de hoogte was, tegen de stakers opgeruid. Na alle leugens en laster, wendde zich dan de pers weer tot de stakers: Ziet ge niet, hoe impopulair de staking is?

Vrijdag 17 Aug. werd door een van de grote ondernemers aan de arbeiders meegedeeld, dat zijn bedrijf bereid was, op de nieuwe voorwaarden te laten werken. Hiervoor was echter de toestemming der regering nodig en deze weigerde die te geven. Liever de haven stil, dan werken op de nieuwe voorwaarden! Natuurlijk werd dit door regering en pers niet aan het publiek meegedeeld.

Daarna bemiddelde deze ondernemer tussen regering en E.V.B. en bracht een bijeenkomst tot stand. Uiteindelijk werd besloten, dat er over de eisen der havenarbeiders directe onderhandelingen zouden worden gevoerd tussen de ha-

venondernemers en de E.V.B. als vertegenwoordigster der havenarbeiders, dat bij niet-overeenstemming de Rijksbemiddelaar een bindende uitspraak zou doen, waaraan beide partijen beloofden zich te houden. Totdat overeenstemming bereikt of een uitspraak gevallen was, zouden de arbeiders op de oude voorwaarden aan het werk gaan. De arbeidsvertegenwoordigers maakten duidelijk, dat zij alleen voor deze ene keer zich bij deze gang van zaken zouden neerleggen en dat deze overeenkomst éerst aan de beslissing der havenarbeiders zou onderworpen worden. Dit gebeurde de volgende dag, in een grote openluchtvergadering, waar de arbeiders in alle openbaarheid het vóór en tegen van dit besluit bespraken. Besloten werd, dat als den arbeiders bleek (zoals trouwens ook reeds ter conferentie werd meegedeeld), dat er opzettelijk door de tegenpartij werd getraineed of anderszins zij niet volgens goede trouw werden behandeld, zij zich het recht van optreden voorbehielden. Zij wensten zich niet in de luren te laten leggen.

Zo is op dit ogenblik de stand van het Rotterdamse havenconflict. Het valt niet te ontkennen, dat de arbeiders zich goedzaken hebben gezien, voorlopig voor de overmacht te wijken. Kapitaal, regering, pers en de met leugens en hetz bewerkte publieke opinie, zijn een combinatie, waartegen zij de strijd niet tot het uiterste konden doorzetten.

Toch hebben de arbeiders niet zonder resultaat gestreden. De voornaamste winst is, dat zij onder alle slagen en de gehele strijd door, een gesloten eenheid, een goede solidariteit en daardoor de mogelijkheid van verder optreden, hebben bewaard. Dat is iets wat niet hoog genoeg kan worden geschat. Hoever zij hun materiele eisen ingewilligd zullen krijgen, staat nog niet vast, zeker is dat wat ze krijgen, zonder hun strijd niet verkregen zou zijn, wat ook de achteraf-verklaringen van ondernemers en oude vakbondsbesturen mogen zeggen.

Toch is één zwakte der arbeiders in dit conflict duidelijk gebleken. Dat is het isolement waarin de strijdende arbeiders bleven. Zolang dat bleef en blijft, slaan de ondernemers en hun helpers met overmacht de arbeiders terug. Het wapen van de hetze en de leugen, is een van de sterkste wapens waarmee het kapitaal de strijdende arbeiders scheidt van hun natuurlijke bondgenoten: hun klasgenoten in de andere bedrijven en in de arbeiderswijken. Hieraan moet door de arbeiders zelf een einde gemaakt worden. Alles moet erop worden gezet, dat er klaarheid en begrip komt bij de arbeidersbevolking omtrent de dingen waarom het hier gaat. De arbeidersbevolking als geheel moet begrijpen, dat daar door de havenarbeiders niet alleen gevochten is voor een verbetering van hun eigen leven, maar dat zij de spits afbeten in een strijd waarin het belang van alle arbeiders in het geding was. De havenarbeiders vochten voor het levenspeil van de gehele arbeidersbevolking en voor het algemene arbeidersrecht, zich tegen het kapitaal te verdedigen. Dat moet met alle macht duidelijk gemaakt worden: de eenheid van het belang en de noodzaak van het gemeenschappelijk strijden der arbeiders als geheel. De havenarbeiders hebben recht op de steun hunner mede arbeiders. De actie voor de eenheid der arbeiders, de eenheid van organisatie, de eenheid van optreden, moet met kracht worden doorgevoerd. Ook al is de openlijke strijd voor het ogenblik geëindigd, de strijd om het inzicht, het denken en voelen der gehele arbeidersbevolking, gaat door. Zij moet nu met groter kracht aangepakt worden; de fatale zwakte van het alleenstaan van een strijdende arbeidersgroep, moet overwonnen worden.

NOG STEEDS CENSUUR.

„Het Parool“ van 15 Aug. wijst er op, dat er nog steeds briefcensuur in Nederland voor het binnenlands verkeer wordt geoefend en dringt op afschaffing aan. „Herstel van onze democratische vrijheden sluit ons inziens in, dat het briefgeheim weer geëerbiedigd wordt. Handhaving van binnenlandse censuur zou de indruk kunnen wekken, dat wij nog steeds onder een politieregime leven, dat te veel aan de Duitse tijd herinnert.“

Zondags-Humanisme

„Laat men ons niet aankomen met z.g. humanitaire overwegingen.“

Er is een soort christendom, dat de christelijke beginselen van naastenliefde en broederschap der mensen weet te beperken tot de tijd dat de preek of de bidstond duurt, het Mammonisme van de weekdagen met christelijke spreuken versiert en het zalig worden der armen verschuift naar waar dat het goedkoopst uitkomt, naar 't hiernamaals. De aanhangers hiervan noemt men: Zondags-christenen.

En er is een soort socialistendom, dat de socialistische beginselen van arbeiderssolidariteit, gelijkheid en eenheid der internationaal verdrukten, weet te beperken tot een leidersconferentie of een 1 Meipreek, dat de kapitalistische politiek van alle andere dagen van het jaar van socialistische opschriften voorziet en het toezicht komen der arbeiders zelf verschuift naar een tijd, dat het de bezitters het beste uitkomt, d.w.z. naar nooit. De aanhangers hiervan noemen zich tegenwoordig bij voorkeur „humanistische socialisten“; wij zullen ze hier Zondags-humanisten noemen.

In het Belgische sociaal-democratische hoofddorgaan is zo'n Zondagshumanist aan het woord. De hoofdredacteur Victor Larock. Let op, we zullen hem binnenkort wel als een van onze „grote mannen“ voorgesteld krijgen.

Deze humanist schrijft in dat blad over wat men in België noemt „de steenkoolslag“. Dat is een onderdeel van het regeringsplan-Van Acker. Het probleem van steenkolen boven de grond te krijgen ten koste van zo weinig mogelijk arbeidsloos. In België niet genoeg arbeidskrachten aanwezig zijn, (of volgens anderen de lonen van de mijnen te laag zijn om er behoorlijk van te leven), heeft men daar Duitse arbeiders, die als krijgsgevangenen in militaire handen waren, in de mijnen aan het werk gezet. Dat dit was om de stakingen der Belgische mijnwerkers te breken, wordt niet vermeld en we volgen nu maar de voorstelling, die „Peuple“ ervan geeft.

In het begin waren er kwesties. De Duitse werkers kregen n.l. van de Amerikaanse autoriteiten hoger levensmiddelenrantsoenen dan de Belgische werkers van de Belgische mijndirecties. De Belgen eisten dus ook hogere rantsoenen. De humanistische oplossing was gauw gevonden: De Duitse werkers kregen ook minder. Of om het humanistisch te zeggen: aan die onrechtvaardigheid werd een eind gemaakt.

België moet, volgens „Peuple“ nog 45.000 extra mijnwerkers hebben. De humanistische redacteur, met z.g. humanitaire overwegingen. „De krijgsgevangenen worden door te werken in de mijnen, niet beledigd. Zij worden beter behandeld dan de Poolse en Russische

krijgsgevangenen door de Nazi's behandeld werden. De rechtvaardigheid eist, dat Duitsland ons een deel van de aangerichte schade met arbeidskrachten vergoedt.“

Mensen beter te behandelen dan de Nazi's deden, of tenminste te zeggen, dat men het doen zal, is een humanisme, dat door die Duitse mijnwerkers wel gewaardeerd mag worden. Immers een paar woorden anders gerangschikt, en de rechtvaardigheid had gevorderd, dat zij precies zo als door de Nazi's behandeld behoorden te worden. Dat voor de aangerichte schade, het ene kapitaal het andere betaald met arbeiders, is misschien in Duitse en Belgische arbeidersogen een beetje vreemd, de „massa“ moet opgevoed worden en wie zouden dat beter kunnen, dan deze humanistisch-socialistische rechtvaardigheidspredikers?

Er volgt dan een berekening van de voordelen van deze dwangarbeid, die dan ten goede zouden komen aan de oorlogsslachtoffers en aan de Belgische arbeiders. Zorgvuldig wordt er hierbij voor gewaakt, te zeggen wat die Duitse mijnwerkers nu wel van hun loon in handen krijgen. De ondernemers moeten dat loon aan de staat afdragen en die kan het dan weer voor de sociale voorzieningen der Belgische arbeiders aanwenden. D.w.z., het deel dat de verschillende strijktokken veilig passeert, wordt gebruikt om b.v. de vacantedagen of de gratis steenkool voor de mijnwerkers, die anders op een of andere manier de winsten der ondernemingen zouden drukken, te betalen.

„De Duitse mijnwerkers moeten, volgens „Peuple“, in kampen onder militaire bewaking worden ondergebracht, ze moeten werken in aparte mijnen of in aparte mijnschachten.“ Het contact met de Belgische mijnwerkers moet tot een minimum beperkt worden.“ Dat is de humanistisch-socialistische lezing van de oude socialistische strijdroep: Proletariërs aller landen, verenigt U!

Natuurlijk zeggen zulke heren erbij, dat de aanwezigheid van deze Duitse mijnwerkers geen schade mag betekenen voor de Belgische werkers. Zij weten evengoed als iedereen dat weet, dat dit op de lonen en arbeidsvoorwaarden der Belgische arbeiders een slechte invloed moet hebben, dat dit niet anders kan. Scherpere uitbuiting van een deel der arbeiders komt het andere deel niet ten goede, maar is mede oorzaak dat de uitbuiting over de gehele lijn verscherpt wordt. Dwangarbeid van een deel der arbeiders, heeft altijd de strekking alle arbeiders tot dwangarbeiders te maken. Een paar goedkope praatjes over „dat het niet mag“, houden dat niet alleen niet tegen, maar dienen slechts om de andere arbeiders te bedriegen.

We hebben ook hier in Nederland geen gebrek aan dat soort „socialisme“, aan dit Zondags-humanisme. De behandeling van de Rotterdamse havenarbeiders bewijst het duidelijk genoeg.

Volgens de berichten in de bladen, wordt er door de leiders van dit „humanistische socialisme“ weer een Internationale in elkaar getimmerd. Voor de zoveelste keer. Men zal daar de Drees- en Larock-figures hun Zondagspreken dan horen afdraaien. Wie niet gauw last heeft van miselijkheid, raden we aan die heren tijdens hun humanistische kerkdienst eens per radio te volgen. En dan de door-de-weekse praktijk: „Laat men ons niet aankomen met z.g. humanitaire overwegingen.“

En het is helemaal niet uitgesloten, dat we ook hier in Nederland nog een met „socialistisch-humanistische“ spreuken versierde menschenhandel met Duitse arbeiders zullen zien proberen. Vanwege de rechtvaardigheid. Laten de arbeiders hier, bij het eerste optreden van deze adders, er meteen de hak op zetten!

ZUIVERING

De klachten in de pers, over het ongemoeid laten van collaborateurs en het ontzien van allerlei onzuivere elementen bij de officiële „zuiveringen“, zijn nog maar een zwakke echo van wat er onder de bevolking in dat opzicht wordt gedacht en gezegd.

Dat er door een minister botweg wordt geweigerd, zijn departement te laten zuiveren, omdat zijn dienst dan niet meer normaal functioneert, is slechts een symptoom. Het publiek heeft het zonder verwondering ter kennis genomen. Het heeft de kwestie de Vilder niet zozeer verklaard als gevolg van de nauwe familiebanden met de nieuwe Amsterdamse burgemeester, als wel in verband met de belangen der rijke aandeelhouders en commissarissen der Ballast-Maatschappij, die als captains van de metaal- en scheepvaartindustrie, hun reden schijnen te hebben, zoals liever in onderonsje af te doen. Dat de Vilder was ondergedoken bij de zoon van de voormalige burgemeester de Vlucht, werd door de „men in the street“ met een begrijpend knikje beantwoord. Natuurlijk.

Die hele zuiveringsactie sinds de eerste dagen van de bevrijding, dreigt een grote paskwil te worden. Het vaderlandslievende, en vaderlandse betogende kapitaal, probeert zoveel mogelijk de zuivering als een onderonsje af te doen. Als het al buiten eigen kring gaat om de zuiveringscommissies te vormen, dan gebeurt dat met lieden, die zij geleerd heeft naar haar pijpen te kunnen doen dansen. Zo wordt er b.v. bij de Spoorwegen een comédie opgevoerd, waarbij door de directie in de zuiveringscommissie personen benoemd zijn, die zelf zich tegen zware beschuldigingen van de zijde van het personeel te verdedigen hebben. Het is al een oude methode van de rijke Amerikaanse gangsterbenden: „Pack de jury with your own men.“ „Vul de jury met je eigen mensen.“

Deze opzet mag niet gelukken. En als we ons niet bedriegen zal ze ook niet gelukken. Er komt van allerlei kanten verzet. Alleen, dat verzet mag niet de vorm hebben of krijgen van een partijpolitieke muntslagerij, maar het moet de vorm krijgen van een verzet der meest gedupeerden in de laatste 5 jaar, van een verzet van de bedrijfsarbeiders.

Het was vooral in de bedrijven, dat de collaboratie het sterkst werd gepleegd en ondervonden. De arbeiders in de bedrijven weten precies, wat voor vlees zij in dat opzicht in de kuip hebben. De heren die in die 5 jaar zo vlug waren met de telefoon om de S.D. op te bellen, of dreigden met deportatie naar Duitsland, zijn niet vergeten. De bedrijfsarbeiders hebben het recht en de plicht, met deze elementen af te rekenen.

Dit kan niet gebeuren, door af te wachten wat van hogerhand, in onderling gespruts, wordt bedisseld.

De bedrijfsarbeiders, van hoofd en hand, hebben

Vervolg op pagina 7

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“

DE ATOOMBOM

Techniek en toekomstmogelijkheden.

In 1939 waren de natuurkundigen het er over eens, dat het in principe mogelijk moest zijn grote energiehoeveelheden uit het uranium los te maken door middel van de kettingreactie, die we in het vorig artikel hebben beschreven. Men kon uranium bombarderen met neutronen. Hierdoor zouden kernen tot splitsing worden gebracht, waardoor ongeveer het dubbele aantal neutronen wordt vrijgemaakt. Zodoende zou zich het dubbele aantal splitsingen kunnen voltrekken, nieuwe en meer neutronen zouden worden gevormd, enz., enz., totdat de gehele hoeveelheid uranium in onvoorstelbaar korte tijd zou zijn gesplitst. Door de geweldige energiehoeveelheden die bij dit proces zouden worden vrijgemaakt, als gevolg van de kracht waarmee de deeltkernen van elkaar worden weggeslingerd, zou het geheel zich voordoen als een monsterachtige explosie.

Het schijnt dus, alsof de vervaardiging van de atoombom na deze ontdekking niet meer op grote moeilijkheden behoeft te stuiten. In werkelijkheid was de situatie iets minder eenvoudig. Zeer overtuigend wordt dit bewezen, door een proef die Franse onderzoekers eveneens in het jaar 1939 uitvoerden. In een bol van een halve meter middellijn verzamelden zij 300 kg. uranium-oxyd en plaatsten in het midden een neutronen-bron. Er volgde geen explosie. Dit resultaat hadden de Franse natuurkundigen vermoedelijk voorzien, daar hun onderneming anders lichtelijk roekeloos zou zijn geweest. Zij waren nu echter in staat aan het zo gebouwde apparaat allerlei metingen uit te voeren, die zeer belangrijk waren voor de bestudering van de uranium-splitsing.

Het is n.l. zo, dat de kettingreactie niet tot stand kan worden gebracht met behulp van het normale uranium. Alle uraniumatomen zijn niet gelijk. Wel in zoverre, dat hun kernen precies eenzelfde aantal geladen deeltjes bevatten, n.l. 92 (de protonen), maar het aantal neutronen in de kern verschilt. Bij het normale uranium bedraagt het aantal neutronen 146. Er is echter een lichtere „isotoop“, waarbij de kern slechts 143 neutronen bevat. En nu blijkt, dat de kettingreactie alleen kan worden teweeg gebracht met behulp van dit lichte isotoop. Het actieve isotoop is echter slechts in zeer kleine hoeveelheden aanwezig in het uranium, zoals dit in de natuur wordt gevonden. Slechts één van de 139 atomen behoort tot deze soort. Wil men een atoombom maken, dan moet men dus op de één of andere wijze dit lichte isotoop van de rest van het uranium afscheiden.

In de laatste jaren voor de oorlog nam men in Amerika proeven met de z.g. „ultra-centrifuge“. Dit is feitelijk niets anders dan een technisch sterk verrijnde uitvoering van de gewone centrifuge, waarmee men b.v. in de zuivelfabrieken de room van de melk scheidt. De zware bestanddelen worden door de snelle wenteling naar buiten geslingerd, terwijl de lichte zich nabij de as verzamelen. Zo kan men ook met behulp van de „ultra-centrifuge“, die meer dan 1000 toeren per seconde moet maken, de beide uranium-isotopen van elkaar scheiden. De ontmenging gelukt echter slechts zeer gedeeltelijk. Om werkelijk de concentratie van het lichte isotoop hoog genoeg op te voeren, moet men niet eenmaal, maar honderden malen het uranium door deze machines leiden. Het spreekt vanzelf, dat het scheiden van de isotopen van het uranium door middel van het intensieve gebruik van dergelijke machines, die reeds bij hun vervaardiging de hoogste eisen stellen aan de techniek, een zeer kostbaar proces is.

Stellig is de hier genoemde moeilijkheid niet de enige bij de vervaardiging van de atoombom. Maar misschien is hier wel de oorzaak van de grote hoeveelheden grondstoffen, machines, arbeidskracht en dus van kapitaal, die voor de vervaardiging van de atoombom nodig waren. Blijkbaar was hier het Amerikaanse kapitaal zijn concurrenten de baas.

Een geheel andere vraag is, of het nu ook mogelijk zal worden de atoomkracht voor produc-

tieve doeleinden te benutten. Niemand zal er aan denken, nitro-glycerine in de kachel te stoppen, omdat het zo lekker fikt. En evenmin zal men een atoombom in één van de elektriciteitscentrales willen plaatsen. Steenkool kan echter wel branden en misschien zijn er kernreacties die rustiger verlopen dan de splitsing van uranium?

Dat steenkool brandt zonder te exploderen, komt echter, doordat bijna de gehele klomp, behalve de buitenkant van de lucht is afgesloten. Wanneer men koolstof laat verstuiven in een ruimte met zuurstof, krijgt men een zeer explosief mengsel. Alle koolstofatomen verbranden gelijktijdig. Op dit principe berusten alle ontplofbare stoffen: in de moleculen zelf zijn reeds alle bestanddelen aanwezig die straks met elkaar zullen reageren, zodat het proces zich in één ogenblik in de gehele massa voltrekt. Om een reactie rustig te doen verlopen, moeten we dus op één of andere wijze een deel van de materie van de buitenwereld afsluiten. Echter, bij kernreacties is dat niet mogelijk, want

de structuur der materie is zo ijel, dat deze, althans wat de atoomkernen betreft, slechts als een stofwolk kan worden vergeleken. Het is toch wel iets, dat neutronen ongehinderd door een halve meter lood heendringen.

Wil men explosies vermijden, dan moet men zorgen, dat de stoffen die met elkaar moeten reageren niet alle in onbepaalde hoeveelheid aanwezig zijn en men moet verhinderen, dat zij elkaar doordringen. Men kan dus geen gebruik maken van de kettingreactie. Men moet zorgen, dat het actieve uranium in zo kleine hoeveelheden aanwezig is, dat zijn eigen neutronen niet toereikend zijn om het proces van de kernsplijting aan de gang te houden. Met steenkool echter meteen voor de opgaaf zelf een neutronenstroom op het uranium te richten, die het volkomen beheerst. Dit heeft zeer belangrijke consequenties. Het uranium zelf is een goedkope grondstof en een atoombom is een kostbaar wapen. Maar hier behoefde men in elk geval nog slechts

de beide benodigde grondstoffen te betalen. Neutronen worden volkomen gratis door het atoom voortgebracht. Wanneer men echter de neutronen van het uranium zelf niet kan gebruiken, omdat men dan een explosie van ontzagwekkende hevigheid zou verwekken, moet men deze zelf produceren. En dat kost nog heel veel meer dan het winnen van uranium. Men kan men voortbrengen, door bepaalde neutronen met snel bewegende, geladen kerndeeltjes te bombarderen. Daar de meeste projectielen hun doel missen — als gevolg van de afwijking en de elektrische afstoting der atoomkernen — moet men hier met een miljoenvoudig overvloed rekenen. We zien er dan nog geheel af, dat reeds de productie van een straal dergelijke deeltjes in een hoogspanningsinstallatie met een duizendvoudig energieverlies gepaard gaat. Men ziet: de honderdvoudige winst bij de kernsplijting van het uranium speelt hier het geheel geen rol meer. Neutronen hebben bovendien de voor een grondzwaar onaangename eigenschap, dat ze zich

aan de eerste de beste atoomkern hechten die zij ontmoeten, zodat ze slechts een onderdeel van een tweede als zelfstandig deeltje blijven bestaan. Men kan neutronen dus niet bewaren, laat staan vervoeren. Men moet ze voortbrengen op dezelfde plaats en dezelfde tijd waar men ze wenst te gebruiken. Het op deze wijze benutten van de atoomkracht is dus zowel technisch als economisch onmogelijk. Het is onmogelijk, omdat men bij de productie der neutronen enige miljoenen malen zo veel brandstof zou verspillen als men door de splitsing van uranium uitspaart. Het enige zou zijn, dat men toch zou werken met explosies van uranium, waarvan men de ontzaglijke kracht op de één of andere wijze zou moeten opvangen. Slechts op deze wijze zou men het vraagstuk van de industriële productie van neutronen kunnen oplossen. De kleinste explosies, die men met behulp van uranium mogelijkwerwijs zou kunnen verwekken, maken echter nog altijd evenveel energie vrij als de verbranding van een ton steenkool. Kleinere hoeveel-

heden zijn te gering om de neutronen vast te houden, zodat hier geen kettingreactie kan optreden. Welke explosiemotor kan echter dergelijke stoten verdragen? Men zou zuigers moeten hebben met afmetingen van verscheidene kilometers. Het vraagstuk van het technisch benutten van de atoomkracht van de constructie verstoren van monsterachtige machines, waaraan voorlopig niet valt te denken. Reeds de beperkte draagkracht van het gebruikte materiaal en de onmogelijkheid een soepel bewegend mechanisme van dergelijke afmetingen te scheppen, stelt hier grenzen. Of zou het gelukken machines te construeren, die op een geheel nieuw, nu nog onbekend principe berusten? Wanneer we eenmaal met onze fantasie een dergelijk terrein betreden, behoeven we ons niet te de atoomkracht te beperken. Andere energiebronnen liggen nog veel meer voor de hand en er zijn reeds tal van pogingen gedaan deze te benutten. Zonder uitzondering zijn deze echter mislukt, wanneer we tenminste van de toepassingen op kleine schaal afzien. Waarom niet de stralende zonnearmte productief gemaakt? Deze vertegenwoordigt twee miljoen P.K. per vierkante kilometer. Of de beweging der zeeën in de vorm van eb en vloed of der permanente zeestromen? Verschillende pogingen in deze richting zijn al mislukt, evenzo met betrekking tot het industrieel benutten van het temperatuurverschil tussen diepe en hogere waterlagen. Hoe staat het met vulcanische uitbarstingen of aardbevingen? Waarom zou het in principe onmogelijk zijn deze voor productieve doeleinden te laten werken? Het vraagstuk van het benutten der atoomenergie schijnt op het ogenblik niet gemakkelijker op te lossen dan één van de bovengenoemde. De natuurkracht is er, het gaat er slechts om, hem aan banden te leggen. Maar deze taak is verre van eenvoudig.

Voorlopig schijnt er dus nog weinig uitzicht te zijn op het productief maken van de atoomenergie, ook al kunnen we ons dan niet wagen aan voorspellingen voor alle tijden en zullen we geen absoluut „onmogelijk“ uitspreken. Op het ogenblik dienen de fantasieën die hierover worden gemaakt slechts om de aandacht af te leiden van het vraagstuk waar het werkelijk om gaat: de maatschappelijke organisatie, die nodig is om de toepassing als vernietigingsmiddel te verhinderen. Want dit laatste is werkelijkheid en daarmee hebben wij te maken. Laten wij ons niet verblinden door schone toekomstvisioenen. Zij komen slechts voort uit de angst der mensen de werkelijkheid onder het oog te zien en uit het kwade geweten der wetenschappelijke werkers, die de vernietigende uitwerking van hun ontdekking door schone beloften trachten te maskeren. Het vraagstuk van het productief maken der atoomenergie is door de uitvinding van de atoombom geen stap nader tot zijn oplossing gekomen. Zes jaren van ingespannen arbeid, met de steun van het machtige kapitaal der wereld, waren nodig om de technische mogelijkheden te overwinnen voor de vervaardiging van een wapen waarvan het principe in 1939 bekend was. Hoeveel jaren zullen nodig zijn om het veel grotere probleem van het productief maken der atoomenergie op te lossen, voor welke oplossing nog geen enkele aanwijzing is te vinden? Als communisten moeten wij reëel blijven. Een technische revolutie met de atoomenergie als uitgangspunt is voorlopig niet te verwachten op het gebied der vredesproductie. Slechts op het gebied der oorlogvoering is zij werkelijkheid. En hier stelt zij de mensheid voor de keus: beheersing der maatschappij of ondergang. Het oplossen van de technische problemen der atoomenergie is niet onze taak. Wij moeten echter de maatschappelijke problemen, die hierdoor worden gesteld, tot een oplossing brengen. En dit kan slechts op één wijze geschieden: door de vernietiging van de wereldheerschappij van het kapitalisme en de organisatie van een communistische samenleving.

Spreek en handel altijd zó, dat het klasse-bewustzijn der arbeiders er door wordt opgewekt en versterkt.

Hij maakt het, hij is gek!

Denkt u eens scherp na; is het werkelijk zo: hij maakt het goed, hij is gek? Hier mankeert toch iets aan. Zo is het in 't geheel niet grappig, en u heb toch al geraden, dat ik weer eens grappig wil zijn. Ik vind het zo prettig, als de mensen lachen, ook als ze om mij lachen, ja juist als ze om mij lachen. Een merkwaardige eigenschap die ik naar het oordeel van toonaangevende erfelijkheidstheoretici van mijn bet-achter-oudoom zaliger van moederszijde geërfd moet hebben. Hij heette Albert. Zijn ouders, gloeiende vereerders der toenmalige koningin Victoria, wilden een dochter hebben om haar Victoria te kunnen noemen. Toen het een zoon werd, noemden ze hem Albert, naar Victoria's echtgenoot.

Maar ter zake! Er mankeert iets aan de titel; ik wil het u onder strikte geheimhouding zeggen. Er moet eigenlijk staan: hij maakt het goed, hij is mesjogge. Waarom ik dat dan niet meteen gezegd heb? Wegens het ten onzent groeiend, zorgwekkend groeiend antisemitisme. Dat naar nieuw voedsel snakt, zoals seismographen der publieke opinie vermelden. En het openlijk gebruik van dit woord van duidelijk semitische herkomst zou de niet meer altijd sluimerende instincten geheel kunnen wekken en tot een activiteit kunnen voeren, die met de tradities van het land in scherp contrast staat. Want de van karakter zo verdraagzame bevolking is, na 5 jaar Hitler-bezetting, uitermate vertoornd op de Joden, tegen het nog overgebleven één tiende deel der Nederlandse Joden. Vertoord? Waarom? Eerstens, omdat ze nog in leven zijn; meñ had zich gewend aan de gedachte van hun volkomen ondergang en men wilde ongaarne afstand doen van de rol van: „diep bedroefden over de volkomen ondergang van onze Joodse landgenoten.“ Ten tweede maakt dit teruggekeerde tiende deel allerlei aanspraken: op woningen, op terruggave van hun „gepulste“ eigendommen, en andere echt Joodse voorrechten. Als doden, als offers der Nazi's, hadden ze onze sympathie. Tegenover de levenden zeggen wij: weest bescheiden, denkt eraan dat jullie — per slot van rekening — slechts gasten zijt, zoals wij het maar al te gaarne van Goebbels leerden. Jullie

hebt in Bergen-Belsen en Auschwitz een eenvoudig leven leren kennen en, naar wij hopen, ook waarden. Dus, nogmaals, scheiden, laat den goeden Nederlanders die jarenlang in jullie meubelen gewoond en aan jullie zaken verdiend hebben, jullie aards bezit, dat door hen zo trouw bewaard is, en geniet de weldadigheid van Nederlands Volksherstel. Opdat we niet volkomen kwade antisemieten worden zoals de moffen, wier voorbeeld toch niet geheel spoofloos aan ons voorbij kan zijn gegaan, zoals ons de psychologen zo aangenaam-verontschuldigd verzekeren. Verheug je, dat we jullie vergten hebben. Maar nogmaals, ter zake! Ik laat me namelijk altijd weer afleiden, ook een echt Joodse eigenschap, zoals me kort gelede een tweede plaatsvervangende vice-oudere commandant der B.S. verzekerde, die onder de Duitsers een stoomcursus voor „burgemeester“ meemaakte en op de „dolle Dinsdag“ ontdekte dat hij de Duitsers al die jaren bespionneerd had. Sterdert dat ogenblik is hij het politiek orakel van zijn viscollegie en tweede voorzitter van zijn buurtcomité „1945 spant kroon“, voor het organiseren van straatfeesten op vaderlandse gedenkdagen. Hij dicht ook, in 't bijzonder voor nationale ingestelde winkeliers. Op deze manier: „Wij bleven trouw het oude vaandel en deden nooit aan zwarte handel.“

Vindt u het rijm eigenlijk goed. Ik niet, vind, dat het geen rijm is. Maar dat me ik niet hardop zeggen, want dan wordt den tweeden plaatsvervangende vice-oudercommandant van de B.S. gereesterd, wegens belediging der vaderlandse symbolen en in verband met bijzondere staat van beleg.

Na al de onzin, die ik u nu al verteld zoudt u misschien kunnen denken, dat ik een soort inleiding van een litterair portret is en dat ik mezelf ook met een titel van dit stuk bedoel. Maar dat is niet de bedoeling. Het is een soort reactie. En nu is de Churchill-helemaal niet goed. Want om mesjogge te zijn en het, dat

er juist, ook nog goed te maken, moet er andere kwaliteiten bezitten, die ik, wanneer genoeg, niet heb. Met afgunst zie ik al die mensen, die zo gelukkig en tevreden zijn. Met verheerlijkte ogen lezen hun kranten en luisteren ze naar de woorden van hun leiders. Hij is bijvoorbeeld een vriend. Hij is „waarheid“-ijveraar. Hij gelooft ieder woord, dat in „De Waarheid“ staat, hij is gelukkig. Toen zijn krant schreef, dat Hitler vredesvoorstellen aan de westelijke democraten redelijk waren (dat was in October 1940), was hij gelukkig, en, wat er zegt, overtuigd. Later veranderde het beeld. Rusland werd door den „reder“ Hitler overvallen en in de voorstelling van mijn vriend veranderde de wijze van karakter. Hij werd de oorlogsvrij democratische volkeren tegen de krachten der onderdrukking. Churchill, die 22 Juni 1941 de representant der Engelsen in de plutoocratie, werd de grote vriend der volken, Stalin werd maarschalk en de slotte zelfs generalissimus.

En andere vriend, wiens toorn tegen de nauwelijks groter was dan zijn toorn tegen Stalin, omdat hij met Adolf Poolse buit gedeeld had, werd na 22 Juni 1941 „communist“. Beide vrienden werden en vinden zichzelf voorbeelden van consequent politiek inzicht. Zij kunnen in hun brein ontstaat geen protest. „Waarheid“-vriend was gelukkig, omdat de C.P.N. harikiri pleegde, nu is hij gelukkig, omdat ze uit haar zelfgevoerde graf weer opstaat. De andere vriend was verrukt over de mededeling van Churchill, dat hij in Rusland geen communiste meer ontdekt had van „trotskistisch communisme“. En nu kent zijn enthousiasme geen grenzen, omdat Churchill, leider der oppositie in het Lagerhuis, spreekt over de communistische terreur in Oost-Europa. Beide vrienden waren gelukzalig, omdat de overwinning der Labour Party in 1945 op het Spaanse fascisme en de Joodse reactie. En nu is de Churchill-helemaal nog enthousiaster, omdat zijn idee van een lans gebroken heeft voor Franco

en de Griekse dictatuur, terwijl de man van „De Waarheid“ er vast van overtuigd is, dat Marx, Engels en Lenin de arbeiders opgevoed hebben in vaderlandse gezindheid. Zo kon ik nog ettelijke uren doorgaan. Mijn afgunst op mijn vrienden kent geen grenzen. Ze zijn zo gelukkig, zo enthousiast. Hun smaakt alles, zij slikken iedere pil, zij zijn mesjogge. Zijn ze het eigenlijk werkelijk? Ik begin te twifelen. Misschien ben alleen ik mesjogge. Waarom verheug ik mij met hen over de ondergang van het Pruisische en Japanse militarisme en word ik toch tot in mijn diepste wezen afgestoten door het soldaatje-spelen van kleine en grote kinderen, die hun enthousiasme over de overwinning der geallieerden ten toon spreiden in alle mogelijke uniformen? Merken zij niets? Of ben ik te onnozel om geen onderscheid te maken tussen vijandelijk en „eigen“ militarisme? Ik ben te onnozel, ik zie geen onderscheid. En ook kan ik niet vergeten op commando. Ik vervloek mijn geheugen, ik benijd de eenvoudigen van geest, de mensen zonder onderscheidingsvermogen, de gelovige mensen, de enthousiasten. Neen, ik benijd ze toch niet. Op gevaar af, dat de lezer me voor wankelmoedig of totaal gek verklaart, ik benijd ze niet. Ik vind het verschrikkelijk, als mensen mesjogge zijn (ze zijn het werkelijk) en daarbij zo gelukkig. Zij zijn niet krankzinnig, maar een beetje getikt en verward. En ze laten zich weer in slaap sussen, om op een goede dag afschuwelijk gewekt te worden. Dan beginnen aan alle hoeken en einden der aarde de kanonnen weer tegelijk te bulderen, dan wordt er weer gestorven bij miljoenen en miljoenen voor de domheid, die zich als ideaal opblaast, voor de slavernij, die zich als vrijheid vormt, voor de honger, die „wetenschappelijk“ aanbevolen wordt als vermageringskuur. In de Jodenbreestraat te Amsterdam woonde enige generaties terug (zowat in het jaar 1939) een oude man. Zijn huis staat er niet meer. De „grünen“ hebben het, in storm genomen. Hij vroeg me eens: „Waarom heeft de mens een hoofd? Alleen voor de stalen helm?“

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“

HET ANDERE JAPAN

Hirohito, Keizerlijk Zoon van de Hemel van Groot-Japan, directe afstammeling van de zonnegod Amaterasu, is een heilige. Maar geen gewone voor de gangbare Westerse begrippen. Zijn bovennatuurlijke invloed strekt zich uit tot alle handelingen der mensen. Hij ziet alles en weet alles. Men mag niet naar hem kijken en hem zeker niet anraken.

Men beweert, zoals men zooveel beweert, dat geen grooter ramp den Japanner kan treffen, dan dat hij zijn keizer mishaaft. Nog in 1934 zou een Japans politie-agent zelfmoord hebben gepleegd, omdat hij de auto van den keizer en verkeerde straat had laten inrijden. In deze geest schreef de Nederlandsche pers.

„Tragisch misleide geesten,” zoo schrijft de Times, in een uiteenzetting over de geallieerde voorwaarden van de overgave van Japan. In dit hoofdartikel zet men uiteen, dat geen enkel doel er mee gediend is, als men het Japansche volk, zoals het thans is, zijn eigen regering laat kiezen. Het zou slechts, misleid als het is, de huidige regerende klasse in haar macht herstellen. Daarom, zo zet het blad verder uiteen, moeten de Geallieerden de bezettingsperiode zolang laten duren, dat de noodzakelijke veranderingen, die moeten worden tot stand gebracht, kunnen worden doorgevoerd. De moeilijkheden, die daarbij ontstaan, zijn nog groter dan in Duitsland. De Japansche bevolking, zo geeft het blad toe, is nog veel langer politiek geknecht geweest dan de Duitse. „Alleen een strenge en tegelijk opbouwende politiek kan de energie opbrengen om de zo tragisch misleide geesten in het pad van vredelevende samenwerking te leiden.”

Wat „strenge en tegelijk opbouwende politiek” en „vredelievende samenwerking” betekent, als het wordt gebruikt voor de belangen van het kapitaal, weten deze „tragisch misleide geesten” echter beter dan men hier in Europa vermoedt. De Japansche arbeidersklasse heeft dit in het verleden reeds getoond in een reeks van prachtige stakingen, die den Heilige zeker zullen hebben misahaagd, hetgeen zij desondanks hebben getrotseerd. De doorvoering van het kapitalisme in Japan, gewelddadig ingeleid door de kanonnades der Blanken, gaat reeds van het begin af gepaard met een strijd, die ver om zich heen grijpt en zijn verdieping vindt in een socialistische beweging, waaraan de naam van Sen Katayama is verbonden en waarbij wij ons herinneren de oprichting van de eerste vrije vakverenigingen, die echter met geweld door de politie, gerecrueteerd uit de nietsdoeners die de Japansche Middeleeuwen bij honderdduizenden als een drukkende erfenis hadden achtergelaten, werden ontbonden. Toch zet dit jonge proletariaat, zonder enigerlei revolutionaire traditie, den strijd moedig voort.

Het is hier niet de plaats dit verzet dezer jonge klasse, die zo ver van ons is gelegen en buiten wier bereik het lag om ervaring te trekken uit de strijd, die haar klasse-genoten in Europa voerden, in bijzonderheden te schilderen. We kunnen slechts in vogelvlucht, de heldhaftige strijd volgen en zullen als uitgangspunt de tijd na 1918 nemen.

Bij de beoordeling van deze strijd, wat omvang en diepgang betreft, kunnen we geen West-Europese of Amerikaanse maatstaven aanleggen. Daarvoor is de industriële structuur van Japan te verschillend met de andere landen. Naast de algemene oorzaak, dat (volgens gegevens van ongeveer 1937) slechts 18% van de werkende bevolking in de industrie werkzaam was, zijn de uitgebreide huis- en kleinindustrieën, de verreweg overwegende boerenbevolking, mede-oorzaken van de weinige kracht, die het Japansche proletariaat tot op heden kon opbrengen. Wel zijn na 1937 veranderingen gekomen in de industriële structuur van het land, maar deze kunnen niet een grondige wijziging in het Japansche bedrijfsleven hebben veroorzaakt. Groter bewegingen dan vóór 1937 zijn er dan ook, naar ons weten, niet geweest.

In solidariteit met de rijstproeuren van 1918 en in verband met de slechte arbeidstoestanden en lage lonen, braken stakingen uit onder de mijnwerkers van Tokuoka en Yumagatschi, die slechts

door uitgebreid militair geweld konden worden neergeslagen. In 1919 waren er 497 stakingen met ongeveer 50.000 deelnemers. Van de 27.000 arbeiders in de militaire werkplaatsen staakten 10.000 man. De Kawasaki-werf in Kobe werd in 1919 gedeeltelijk bezet en de andere arbeiders werkten in lijdelijk verzet. Deze strijd bracht aan niet minder dan 100.000 arbeiders de 8-urige arbeidsdag. Deze methode maakte school. In 1925 braken weer groote stakingen uit bij de Fuji-maatschappij (spinnerijen en weverijen). Later grote gevechten in Tsurumi (tussen Yokohama en Tokio) waar vele werven liggen en bij de gevechten meer dan 150 doden en gewonden vielen. Gedurende de crisis van 1930 breken stakingen uit in alle werkplaatsen van Kanegafuchi, waarbij 40.000 arbeiders betrokken waren. In 1932 een staking van de metro-arbeiders. De tunnels, ingangen en wagens worden bezet. In 1933 werden deze stakingen gevolgd door bewegingen en stakingen onder de arbeiders van de oorlogs-, metaal- en vliegtuigindustrie van Nogaya. In de eerste drie maanden van 1937 ten slotte braken 7791 stakingen uit (natuurlijk kleinere) tegen 391 in de overeenkomstige periode van 1936.

Indien men een meer uitvoerige beschouwing zou wijden aan de industriële structuur van Japan, zou men daaruit kunnen leren, dat ondanks het betrekkelijk klein aantal stakers, de stakingen zelf toch een vrij omvattend karakter dragen, gezien de betrekkelijk kleinheid en verbroekeldheid der industrie. De stakingen dragen overigens een zeer verbitterd karakter en de rustig verloopende stakingen, zoals we die in Europa kenden, zijn daar onbekend.

Omtrent de toestand van de Japansche arbeidersklasse en haar strijd tegen de economische en politieke terreur van 1939 tot heden weten we niets. Maar we kunnen het wel vermoeden. We behoeven slechts een blik te slaan op de Duitse arbeidersklasse om te weten hoe het met de Japansche arbeiders is gesteld. Ook de Japansche bourgeoisie kwam feitelijk voor de zelfde problemen als de Duitse en de maatregelen, die tegen de arbeiders genomen werden, hadden het

Gepleker van een vrouw over de vrouwen

Als je als vrouw op Zaterdag met de krant colporteert, valt het je op, dat als je verkoop van de langstreckende vrouwen afdeling, je je matjes wel op kon rollen. Nee, van de vrouwen moet je het niet hebben.

Ze trekken langs je, bij honderden en als hun blikken een ogenblik de jouwe kruizen, zou je ze toe willen roepen: „Wat hier geschreven staat is ook voor jou, juist voor jou. Want de strijd tegen het kapitalisme is voor jouw leven minstens even, zoal niet belangrijker dan hij is voor de mannen. Jij behoort tot de meest gedupeerden.”

En je hart maakt een dwaas sprongetje van plezier, als een vrouw zegt, „geeft u mij maar zo'n krant,” hoewel daar meestal op volgt: „Mijn man leest hem graag.”

Je piekert over de vrouwen, die langs komen en onwillekeurig deel je ze in.

Daar heb je de meisjes die met vriendin of jongen de stad ingaan. Zij zijn vaak nog fris, ze hebben zich getooid en ze lopen nog niet, alsof er een zware last op hun rug drukt. Ze kijken naar jou en dan naar hun gezelschap met een klein lachje, waarin fetitelijk schuilt de gedachte, dat zij het geluk-erkenning door den man van hun bekoorlijkheden en bevrediging van liefdesverlangens — zullen weten te vinden. Zij kopen nooit een krant.

Dan de jonge vrouwen, die met hun man en kleine kinderen hun boodschappen doen. Zij kijken naar hun man met de onuitgesproken vraag:

„Is het wat voor jou?” of „Wat moet je erin doen?”

Hun mannen kopen soms een krant en een enkel keer kopen zij hem voor hun man. En dan de oudere vrouwen, die hun boodschappen alleen doen of met hun grote kinderen zijn midden in hun „bedrijf,” de zorg is bijna aan hun kinderen. Meestal zijn ze zelf verzuimd. Hun blik zegt: „Ik heb andere zorg.”

Zij trekken het meest je aandacht, omdat zij het duidelijkst het stempel dragen van hun tijd. Ze zijn vol van de arbeidende vrouwen, die in de huishouding omdat hun blik meestal de onderwerping van dat bestaan uitdrukt.

Alle drie soorten, voor zover zij tot de arbeidersklasse behoren, zou je wakker willen schrikken. Wakker voor een vrijer, gelukkiger bestaan, van alle werkende mensen in een nieuwe, neder gemeenschap.

In de literatuur is jaren lang reeds gesproken over de emancipatie van de vrouw. Men verromans en verhalen — bij bosjes — om de stand van het meisje tegen het ouderlijk gezag, meestal inzake het kiezen van een levenspartner. Kon men zijn eigen keuze aan het eind van een boek doorzetten, dan was alle leed geleid, begon het leven. Eens hoorde ik een getrouwd vrouw na lezing van zo'n boek verzuchten, dan komt de misere pas.”

Men stelde de vrouwen voor, vooral in de eerste liefderomans, die veel vrouwen zo lezen, — als een tere schone bloem, die of het luk won, of bezweek onder een te grove geniging van het leven. Dat vrouwen zulke boeken zo graag lezen, behoef ons niet te verwonderen. Zij vluchten met het boek weg uit de nu alledaagsfeer van het werkelijke leven en eenzelvigen zich met de „heldin.”

Want in werkelijkheid bezwijken ze niet aan

honger, maar aan honger-oedeem, of t.b.c., of ze een zwangerschap niet aandurven en dan af te drijven, of aan andere „gewone” ziekten. In werkelijkheid moeten ze vaak bij hun huishouding „uit werken” gaan, d.w.z. ze moeten grove werk in een andere huishouding doen, hun eigen werk, om iets bij te verdienen. In werkelijkheid werken ze als meisjes in fabrieken of op ateliers, op kantoren en in winkels, behalve, dat ze lichamelijk dikwijls „teerd” zijn, zijn ze niet „fijner” of „teerder” dan de mannen. Als arbeiderskinderen hebben ze opvoeding voor een goed deel evenzeer als straat gehad als de jongens en zijn ze al met de minder „fijne” kanten van het huishouding gekomen.

We weten op het moment te weinig bijzonderheden om daaruit conclusies te trekken. We ten niet, of de atoombom alleen de reden van de klassenstrijd in Japan gaarne pleegt betitelen, daar ook nog schuldigen aan is. We ten niet, wat het betekent, als de Keizer van Japan voor broederstrijd of tweedracht. Er voor een deel een beroep in liggen op de reactionaire militaire klikken, maar eveneens de soldaten die straks naar huis keren, alle vernieuwingen wensen en zeker niet in het arbeidsproces zullen kunnen worden opgenomen. Het Keizerrijk valt uiteen en de macht der Japansche bourgeoisie in het Verre Oosten oefende is gebroken. Zij heeft de inzet van imperialistische strijd verloren. De controle alle productieve krachten in het Verre Oosten zij dacht uit te oefenen in het Groot-Oosten nu over op het Engels-Amerikaans taal en de Russische staatsconomie, dat de macht bereikt uitbreidt.

Dit alles wil nog niet zeggen, dat de Japansche bourgeoisie van de aardbodem zal verdwijnen. Alleen zal haar macht worden beperkt tot hoofdeilanden, waaruit Japan bestaat. En deze macht slechts kunnen uitoefenen onder controle der Geallieerden en Rusland. Daarmee deze overwonnen klasse, wier militaire macht zal worden gebroken, op leven en dood als heerschappij der nieuwe wereldheersers verdwijnen, maar is tegelijkertijd haar doodvonnis tekend, indien het proletariaat van deze landen haar eigen heersers zal vernietigen.

Daarmee is ook de bevrijding van de Japansche arbeidersklasse bepaald. Alléén kan zij zich meer bevrijden. Haar bevrijding kan slechts men in eendrachtige strijd met het proletariaat van de rest der wereld.

„Als het wat voor jou?” of „Wat moet je erin doen?”

Hun mannen kopen soms een krant en een enkel keer kopen zij hem voor hun man. En dan de oudere vrouwen, die hun boodschappen alleen doen of met hun grote kinderen zijn midden in hun „bedrijf,” de zorg is bijna aan hun kinderen. Meestal zijn ze zelf verzuimd. Hun blik zegt: „Ik heb andere zorg.”

Zij trekken het meest je aandacht, omdat zij het duidelijkst het stempel dragen van hun tijd. Ze zijn vol van de arbeidende vrouwen, die in de huishouding omdat hun blik meestal de onderwerping van dat bestaan uitdrukt.

Alle drie soorten, voor zover zij tot de arbeidersklasse behoren, zou je wakker willen schrikken. Wakker voor een vrijer, gelukkiger bestaan, van alle werkende mensen in een nieuwe, neder gemeenschap.

In de literatuur is jaren lang reeds gesproken over de emancipatie van de vrouw. Men verromans en verhalen — bij bosjes — om de stand van het meisje tegen het ouderlijk gezag, meestal inzake het kiezen van een levenspartner. Kon men zijn eigen keuze aan het eind van een boek doorzetten, dan was alle leed geleid, begon het leven. Eens hoorde ik een getrouwd vrouw na lezing van zo'n boek verzuchten, dan komt de misere pas.”

Men stelde de vrouwen voor, vooral in de eerste liefderomans, die veel vrouwen zo lezen, — als een tere schone bloem, die of het luk won, of bezweek onder een te grove geniging van het leven. Dat vrouwen zulke boeken zo graag lezen, behoef ons niet te verwonderen. Zij vluchten met het boek weg uit de nu alledaagsfeer van het werkelijke leven en eenzelvigen zich met de „heldin.”

Want in werkelijkheid bezwijken ze niet aan

Haar werkdag is langer dan die van haar man. Als zij 's avonds eindelijk zit, de kinderen naar bed, de vaat gewassen is, dan is er voor haar handen nog altijd wel wat te doen. En de huisgenoten vinden dat normaal. Veel uiterlijke waardering vindt zij niet. Er wordt in 't alledagsleven eerder gemopperd dan geprezen, en men merkt een tekortkoming eerder, dan alle moeite die aan een huis en de maaltijde besteed is. Komt nog bij, de zorg om rond te komen, de jacht naar groenten, het urenlange in-de-rijstaan, enz.

Kortom, van het „vrije leven,” waarvan de vrouw voor haar huwelijk droomde, blijft in de meeste gevallen niet veel over.

Haar blijdschap, te ontkomen aan het ouderlijk gezag, waarmee ze opgevoed werd thuis en waarvan ze zich nooit helemaal kon bevrijden, verdwijnt, omdat dit weltra vervangen wordt door het gezag van den man, die in haar diepste gevoel de plaats inneemt, die eertijds haar vader had.

Heeft ze in huis iets verzuimd, dan voelt ze dat als een tekortkoming tegenover hem, ook al was het buiten haar schuld. Loopt in huis iets mis, dan voelt zij zich verantwoordelijk.

Haar huis is het bedrijf, en zij alleen vormt „het personeel.”

Dit „gepleker” is geen aanval op de man, maar een poging de vrouw te begrijpen.

De vrouw is werkelijk ten achter bij den man. Zij richt haar blik nog niet buiten haar eigen domein en zij is behoudender dan hij — over 't algemeen — ten opzichte van kerk-, huwelijks- en opvoedingsdogma's. Zij heeft meer angst voor het opbreken van haar wereldje, haar huisgezin, dan de man. Maar dat komt niet, doordat zij minder capaciteiten heeft.

Zij was altijd meer ingesloten. Haar opvoeding was er nooit op gericht van haar een zelfstandig willend en handelend wezen te maken, dat op eigen benen kon leren staan, maar vormde een voorbereiding voor haar „positie” als vrouw en moeder.

Zij rebelleert hiertegen, maar stiekem en als zij in verzet komt, doet zij de dingen die ze graag wil, achter de rug van haar „heer en gebieder” om.

Want haar man is niet alleen haar seksuele partner, maar ook haar kostwinner, tenminste in haar bewustzijn. En in haar leeft de angst, de bevestiging van het huwelijk, waarin zij zich „geborgd” voelt, te zien verdwijnen. In een huwelijk, dat mis gaat, is meestal de man degene, die de knoop doorhaakt en de vrouw, die zich hier tegen verzet.

Zo is niet alleen haar houding, maar zo was die van haar voormoeders omdat zij als vrouwen-alleen rechteloos en brodeloos in een onbarmhartige wereld stonden.

Deze angst heeft haar ook geleid, als ze zich verzette tegen de staking, waarbij haar man betrokken was. Angst voor de wereld, angst voor het kapotgaan van haar klein maatschappijtje, wat haar man er uittrekt, de vergadering met zijn kameraden, de „politiek,” (wanneer die niet aan haar tafel bedreven wordt) beangstigt haar en verzet zij zich tegen.

Nu is dit alles niet meer absoluut. De maatschappelijke verhoudingen, de oorlog, de deportatie van de mannen, heeft de vrouwen gedwongen in een moeilijke periode zelfstandig op te treden, hiermede is ook aan het bewustzijn van vele vrouwen iets veranderd.

In deze winter ontstonden in verschillende plaatsen vrouwen-comités, die de moeilijke vragen van iedere dag met elkaar overlegden en in de Zaanstreek en in Enschede deden zij stappen ten aanzien van prijzen, distributie, enz.

Dat zien we hier, in een land, waar niet miljoenen mannen gevallen zijn en miljoenen vrouwen alleen staan en zich in het leven moeten houden. De maatschappij, waarin zij leven, dwingt de vrouwen, tot een nieuwe levenshouding te komen, zich bewust te worden, dat zijzelf hun eigen leven kunnen leiden. Zal ze dwingen, zich bewust te worden, dat ze behoren tot de arbeidersklasse, zal ze dwingen klassebewust te worden. Wij weten, dat er over dit onderwerp nog veel te zeggen is, en wij vragen de vrouwen, die iets willen zeggen over de positie van de vrouw, of iets willen vragen, dit op te schrijven en ons te zenden.

ZUIVERING

Vervolg van pagina 3

tot taak, zelf de zuivering ter hand te nemen. Zij zijn degenen, die weten wat er gebeurde en welke elementen in elk geval verwijderd moeten worden. Want zij moeten er eventueel weer mee werken.

Iedereen, hoog of laag, die de arbeiders met de S.D. of met deportatie naar Duitsland bedreigde, moet eruit. Deze elementen en zij, die in de toekomst een dergelijke rol zouden willen spelen, moet een heilzame schrik bezorgd worden. Dat kan alleen, als de arbeiders in de bedrijven zelf optreden en door gekozen vertegenwoordigers zelf kunnen meespreken in de zuivering. Wie daartegen is, moet dan maar eens zeggen waarom. De tot nu toe gevolgde methode is die van de Nazi's: Führung und Gefolgschaft. De arbeiders willen, ook in het bedrijf, de democratie. Daarvoor moeten zij zelf optreden. Geen enkele zuivering kan erkend worden, die niet door de arbeiders zelf mede is doorgevoerd.

Tussen Regge en Dinkel

We schreven reeds eerder, dat naar verluide, in de textielindustrie overeenstemming bereikt was betreffende een loonsverhoging. De drie erkende vakbonden, die zich samen de Bedrijfs-unie noemen, maakten er met veel ophef gewag van. Wat bleek echter bij de jongste loonbetaling? De arbeiders kregen vroeger een duurtetoeslag plus een z.g.n. hurbon. Nu is overeen gekomen, dat deze zullen vervallen en in het loon worden opgenomen. Ogenscheinlijk is dat, vergeleken met 1940, een verhoging. Maar nu die in het loon zijn opgenomen, moet er loonbelasting van betaald worden, wat praktisch een loonsverlaging betekent.

Trouwens in handigheid behoeven de Twentse werkgevers elkander niets toe te geven. Bij de firma Stork in Hengelo weet men er ook wel mee. In de metaalindustrie had men te maken met een groeiende invloed van de Eenheidsvak-beweging en dreigde een conflict. Teneinde een ander te ondervangen werden fluks de oude fabriekskernen, z.g. vertrouwensraden, weer in het leven geroepen en het volgende besloten: Een fabrieksgaan werd weer uitgegeven en de arbeiders kregen middels deze fabriekskernen „medezeggenschap” in het bedrijf. Alleen adviseerd wel te verstaan. Besloten werd voor de tijd van het komende halfjaar den arbeiders een loonsverhoging toe te kennen van f 3.50 per week. Dit bedrag kregen de arbeiders echter niet in handen, want, meende de directie, gaf men dit rechtstreeks aan de arbeiders, dan werd het toch maar verpaafd aan dure sigaretten enz. en de arbeiders hadden allereerst textielwaren dringend nodig. Dus werd deze verhoging in een z.g. voorzieningsfonds gestort, met de bedoeling, zodra er weer textiel te verkrijgen zou zijn, centraal uit dit fonds aankopen te doen. Een handige zet dus, waarbij men een loonsverhoging uit de rechterzak betaalt, om deze in de linker- weer te doen verdwijnen. Men voelt trouwens bij Stork zeer sociaal. De arbeiders kunnen er ook sparen. Wanneer een arbeider bij de spaarkas der firma f 0.50 of f 1.— per week spaart, doet de firma een gelijk bedrag er bij. Een bekend geluid. Wij menen, dat dit systeem bij de voorbeeldige werklozenzorg, die wij voor de oorlog kenden, ook reeds werd toegepast. Natuurlijk benut men ook dit om een directe loonsverhoging te kunnen keren. Op een vergadering van de fabriekskern werd n.l. naar voren gebracht, dat ondanks alles een directe loonsverhoging zeer zeker nog aan de orde moest komen, daar de meeste arbeiders met het huidige loon, gezien het hoge levenspeil, niet rond konden komen. De repliek van de zijde der directie luidde toen direct, dat men zich dit heel moeilijk kon indenken, daar er toch nog honderden arbeiders waren, die iedere week een gulden spaarden. Toch geloven wij niet, dat men de vooruitgang nog lang zal kunnen keren.

loten bijeenkomsten
V. S. V. Vereniging Spartacus-Vrienden

Maandag 27 Augustus 7.30 u.
Gebouw: Marcanti, Markthalen

„De sociale bewegingen in Nederland”

Maandag 27 Augustus 7.30 u.
Gebouw: De Arend, Broerstr.

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Ingezonden, buiten verantwoording der redactie.

De Canadese Invasie

Wij zullen God prijzen, wanneer de Canadezen, gasten of geen gasten, weer naar Canada verdwenen zijn.
(Ds. Buskes in „Vrij Nederland”).

Het is een bekend verschijnsel onder brave burgermensen, dat als zij ergens erg mee in de knoop zitten, zij de handen vrouwen, de ogen omhoog slaan en hardop hopen, dat een hogere macht hen uit de penarie helpt. We zien dat nu weer bij wat men al begint te noemen: De Canadese invasie.

Toen in Mei de Canadese wagens in lange rijen hier binnenrolden, klommen de Nederlandse meisjes op de wagens en sloegen den bevrijders de armen om de hals. En de Nederlandse vaders en moeders en dominé's en verder oranjedragende verlostes, die langs de weg stonden, schreeuwden hoera, kijk onze Jopie (of Mini of Koba of Annie) eens met die Canadees, hoera! Maar de volgende dag was het niet meer hoera, want de Jopies, Minies, enz. waren onbehoorlijk laat, of eerst de volgende morgen boven water gekomen en fladderden tegen de avond weer weg om hun Canadees of in elk geval „een” canadees te vangen, op straat, in café, in park, of waar ze maar te vinden waren. Thuiskomen op zeer ongeregelde tijden of liever geregeld zeer late tijden, bracht voor direct een wel-gevarieerde collectie van uitvluchten en onschuldig klinkende verhalen mee en na enige tijd vele gevallen van zwangerschap en geslachtsziekten. Onnozele ouders, dominé's en geschooquerde krantenschrijvers kwamen op die manier tot de ontdekking, dat het die Canadezen „ergens” om te doen is. En nog erger, preken, bidden en afschrikwekkende verhalen aan het adres der meisjes hielpen niet, ook de meisjes bleek het - o, gruwel! - „ergens” om te doen te zijn. En nu zit de hele burgerschap, de rode inclusief, in zak en as. Jawel, heren, die Canadezen willen met die meisjes naar bed en die meisjes willen met die Canadezen naar bed, met „hun” Canadees of met „een” Canadees, die Canadezen blijven in een bestaande behoefte te voorzien en die meisjes ook. Men probeert van hoger of eerwaarder hand de zaak in netter banen te brengen, door het organiseren van nette dansjes en tuinteestjes en de jongens en meisjes hebben niets tegen een net feestje, als ze daarna maar hun gang kunnen gaan. En ze gaan hun gang. Met als gevolg een enorme toeneming van geslachtsziekten, ongewenste zwangerschap en abortus-pogingen.

De professionele opvoeders - we hebben er hierboven al enige variaties van genoemd - komen of niet verder dan wat gejeremieer, of tot een of andere oplossing met „de sterke arm.” In Amsterdam zal de zedenpolitie de hotelletjes aflopen en de minderjarige meisjes oppikken, in samenwerking met de Canadese militaire politie. Zonder de oppik-capaciteiten van militaire politiemannen in twijfel te trekken, is er van een dergelijke maatregel weinig uitwerking te verwachten, behalve een verplaatsing van het euvel en van de meisjes. Anderen, en hierbij is boven geciteerde Ds. Buskes, willen de ouders alarmeren en „hun hersens laten gebruiken.”

Het is maar de vraag, wat er in die hersens zit. De hele burgerlijke mikmak van de ontkenning van het recht der jeugd op seksueel leven, van de opzettelijke blindheid voor de seksuele nood der jeugd, van de onderdrukking der seksuele behoeften - d.w.z. de huichelachtige burgerlijke moraal zit in die hersens.

Die ouders zijn, in overgrote meerderheid, het product van het kapitalistische uitbuitingssysteem, dat elke vrijheid en behoefte-bevrediging der werkende mensen, ook de seksuele, steeds meer materieel onmogelijk maakt, belet en beletten moet. Maar dat systeem is zelf ook weer oorzaak, dat de daaruit voortkomende toestand van onderwerping aan gezag, moraal en burgerlijk „fatsoenlijke” zeden, ondergraven wordt en zelfs onderstreept wordt gekeerd. Het vermindert de betekenis van de gezinsbanden, ruikt

de gezinnen uiteen, meisjes en vrouwen worden arbeidsters in kantoor of fabriek, miljoenen jonge mannen worden gemobiliseerd en door de bevolking van vreemde landen heengeworpen. En het deksel vliegt van de ketel, wat onder druk en spanning erin zat, vliegt de brave burger om de oren en hij klaagt: Hoe goed was het vroeger, toen het deksel er nog op zat en wat een smeerboel, nu het eraf is. En hij probeert het deksel weer neer te drukken, of het nog past of niet past. Hij heeft niets anders. Voorlichting van de jeugd, hoe de gevaren van besmetting en zwangerschap te voorkomen, zouden, goed aangewend, veel van de kwade gevolgen van wat er nu gebeurt, kunnen voorkomen en genezen. Maar daarvoor schrikt hij terug. Dat zou het wapen van de schrik en de angst wegnemen, dat tegen de seksuele vrijheid der jeugd wordt aangewend, dan zou het nog moeilijker gaan, het deksel er weer op te drukken, dat zou „de ondergang der moraal” brengen. Neen, het deksel moet er weer op, angst en schaamte moeten helpen de jonge mensen onder de duim te houden of te krigen, „onze meisjes moeten uit de buurt blijven” van al die hongerige jongemannen, en die jongemannen uit de buurt van (maar dat durft men bijna nooit eerlijk te zeggen) onze hongerige meisjes. Of daardoor de jeugd, of daardoor die jonge mensen, geestelijk en lichamelijk worden gekrekt en misvormd, tot het beroerde evenbeeld van hun beoernde opvoeders verzieken, dringt niet eens tot het benul van de meesten van die hersens gebruikende ouderen door.

Het kapitalisme bouwt in de mensen de zedelijke wetten waarnaar ze zich in haar maatschappij hebben te gedragen, maar slaat die, door haar eigen ontwikkeling, door haar eigen werking, weer kapot. Het doet dat, op haar eigen manier: catastrofaal, vernielend, ten koste van het geluk, de gezondheid, het leven der mensen. Als het de seksuele spanningen tot ontploffing brengt - en het doet dat, of de mensen het willen of niet - dan is het resultaat een chaos en een stroom van menselijk leed en nieuwe vertwijfeling: jeugd-prostitutie, venerische ziekten, ongewenste en gevreesde zwangerschap, abortus, verwoeste gezondheid, nieuwe vrees en angst.

Geen geïnformeerde of geestelijke dienders kunnen in die chaos enige orde scheppen, die het geluk en de vrijheid der jonge mensen dient. Het systeem van de materiële en geestelijke onderdrukking der arbeidende mensen kan geen jeugd laten opgroeien in vrijheid, vooral niet in seksuele vrijheid. Dat zou vloeken met de gehele idee van onderwerping en ontzegging, dat zou een levenspeil eisen dat dit materieel mogelijk maakt (lonen, woningtoestanden, scholing, ontspanning, enz.), dat zou een generatie doen opgroeien, die ook op alle andere gebieden tot het uiterste zou vechten, liever dan zich de ontbering en onderwerping van bovenaf te laten opleggen.

De jeugd stormt naar buiten, nu de deuren waarachter zij was opgesloten, door de kapitalistische bewakers der zedelijke orde zelf zijn ingetrapt. Zij grijpt een stuk vrijheid, waarnaar zij gesnakt heeft, zij komt naar buiten, heren en dames, met precies zoveel geestelijke kwaliteiten als zij achter de gezins-, catechisatie-, school- en kerkdeuren van u heeft opgedaan. Dat is niet veel moois. Zij komt naar buiten, lallend, liegend, hongerig zwelgend, zichzelf vernielend. Dat is niet het resultaat van gewonnen vrijheid, maar van de onderdrukking en ontbering en seksuele onbeschaafdheid, waarin ze is opgevoed.

De revolutionaire arbeidersbeweging staat ten opzichte van het seksuele probleem volkomen anders dan de burgerlijke klasse. Zij heeft geen gereede oplossing om één, twee, drie, de gevolgen van de kapitalistische catastrophen-politiek onschadelijk te maken, ook niet op het gebied van het seksuele leven der jeugd. Maar zij kan en mag er zich ook niet afmaken met een stereotiep: Alleen het communisme zal de goede oplossing brengen.

De problemen der arbeidersklasse, in zijn gehele breedte van hand- en hoofdarbeiders samen, kunnen alleen opgelost worden door de strijd van de arbeidersklasse zelf. Hierdoor lost zij voor de gehele mensheid het probleem op van een vrije, het leven tot ontplooiing brengende samenleving. Zo is ook het probleem van de seksuele nood der jeugd, door die jeugd zelf, door de arbeiden-

de en lerende jonge mensen zelf, op te lossen. Door haar eigen strijd, samen met en in de naam der arbeidersklasse.

Wat het kapitalisme de jeugd opdringt, behelst onderwerping aan haar seksuele hongerwroede geestelijke en lichamelijke corruptie. Wat geeft, is op zijn best een saturnalie en een smeerboel.

Jonge mensen hebben recht op het ontplooiing van hun leven, ook hun seksuele leven, op al het schone en gelukkige en al het wrange en bittere dat dit brengt. Zoals de individuele ontwikkeling is, het leren beheersen der persoonlijkheid, de karaktervorming is, het leren beheersen van het milieu, zo is het op seksueel gebied het leren beheersen van het seksuele leven. Werkelijke heersing is geen onderdrukking gebaseerd op angst, zij het lichamelijke of morele. Behersing is het bewust ordenen van het geestelijk en de levensdaden tot bewust-gewilde daden te maken. Zo, dat ook de jonge mensen niet de slachtoffers van hun driften zijn, niet als redde leef-maar-raak beestjes te gronde gaan. Zij moeten elkaar leren kennen, leren eerlijk zijn, hebben het recht hun eigen fouten te maken, daar zelf uit te groeien. Zij hebben recht op strijd en het geluk van een eigen, maar beheerst seksueel leven.

Daarvoor moet de jeugd zelf vechten. Het zelf vrijvechten, het nemen van haar levenswijze door de jeugd zelf, is een deel van de makende strijd onzer klasse. En niet het belangrijke.

WAT ONS OPVIET

„Socialistische” staaloorlog.
De Amerikaanse staalkoningen hebben koloniale gebieden natuurlijk niet enkel en sluitend uit mensieliefde helpen bevrijden, er zat ook een tikje handelsbelang achter, zijn ze nu bezig met het oprichten van een staal Syndicaat om de staalverkoop in de Verre Oosten te regelen. Daarbij ligt in de bedoeling, de Engelsen van de staal in deze gebieden te verdringen.

De Engelse Labourregering kan dat natuurlijk niet met droge ogen aanzien en ze tracht de wereldmarkt voor staal voor zich te reserveren. De regering gaat de ijzer- en staalindustrie moderniseren en uitbreiden, waartoe ze een jarenplan heeft opgesteld en waarin ze miljoenen steekt. De eigenaars der staal-industrie vinden het een prachtig plan, vooral, omdat staat er zoveel geld in steekt, en ze hebben bedrag van £400.000 uitgetrokken, om wetenschappelijk onderzoek van het probleem te steunen.

De pers voegt hieraan toe: „Men is hier van mening, dat de beslissende slag van grote zin zal zijn op de Britse economie in Indië en de hele Verre Oosten.”

Eenheid mag niet

„Trouw” van 18 Aug. schrijft over de tensissen in de R'damse haven o.a.:

„Wat hier aan de gang is, is een revolutie. Havenarbeiders zijn bezig de wereld op te zetten. Zij streven naar anarchie. De raddraaiers zijn de mensen van de Revolutiebeweging. Zij spelen eigen rechter. De machtig veranderende zij de ploegensterkte. De machtig regelen zij het aannemen van Eigenmachtig stellen zij vertrouwensmannen die er toezicht op moeten houden, dat niet wordt nageleefd. En indien zij hun revolutionaire wil niet kunnen doordrijven, gestaat... En als de arbeiders niet zullen blijven dan hun valse vrienden, de eenheidsbroes bezorgden, zal dit conflict eindelijk met geweld moeten worden gemaakt. Het gaat hier niet om de tegenstelling van arbeid. Maar om de tegenstelling van gezag en revolutie.”

September 1945

Prijs 15 cent

3e Jaargang - No. 35

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur: **TJEERD WOODSTRA** Proletariërs aller landen, verenigt U!
Adm.: Uitgeverij „De Vlam” - Amsterdam
Adres red. en adm. Utrechtsestraat 44
Postgto 303817 ten name van
Mevrouw J. C. J. Mentet Raapts beiden te
Amsterdam

De derde Atoombom

Er wordt beweerd, dat de snelle capitulatie van Japan veroorzaakt is door de tweede atoombom, die de Amerikaanse luchtmacht boven twee belangrijke industriesteden heeft afgeworpen. Nu kan niemand beoordelen, of het werkelijk alleen de twee atoombommen waren, die verder dan algemeen verwacht werd, de capitulatie hebben afgedwongen. Zonder twijfel heeft de uitwerking van dit alles over onbekende wapen, de beslissing sterk beïnvloed. Het vooruitzicht, dat de geallieerden ook hun verdere voorraden van dit levenvernietigende wapen zouden aanwenden, moet zeker voor het besluit van de Japanse regering een der wezenlijkste oorzaken zijn geweest.

Het spreken over een derde atoombom zal op de lezer misschien de indruk maken, dat wij of een gefingeerd bericht brengen, of dat we over informatie beschikken, die de overige pers niet heeft. Dit is echter niet het geval. Want de derde atoombom, waarover we het hier hebben, heeft niets te maken met het geheimzinnige vernietigingsmiddel, waarvan zich de geschaafde landen in hun toekomstige oorlogen bedienen zullen. De derde atoombom is een bom in de figuurlijke zin van het woord. Haar stoffelijke samenstelling bestaat uit papier, bedekt met enige regels schrijfmachine-schrift, alsmede een handtekening. Het gaat hier om de plotse afgeve, en klaarblijkelijk door de getroffen niet-verwachte, annulering der Amerikaanse leveringen op grond van de leen- en pachtwet. Deze annulering werkte als een bom. En deze werking werd niet alleen veroorzaakt door het moment van verrassing. Ook de gevolgen, die het beangstigen van de leveringen ingevolge de leen- en pachtwet na zich slepen kunnen, zijn op hun gebied met de vernietigende uitwerking van een atoombom te vergelijken.

De leen- en pachtwet, op grond waarvan Verenigde Staten nog voor hun intrede in de tweede wereldoorlog, de toenmalige belangrijkste belligerente tegenstander van het nazimperialisme te hulp kwamen, was

volkomen nieuw in zijn soort. Ingevolge deze wet konden de Ver. Staten waren van iedere aard, wapens zo goed als levensmiddelen, zonder geldelijke tegenprestatie aan vreemde Staten leveren. Zulke leveranties berustten dus niet op directe, of termijn-terugbetaling door de ontvanger en ze geschieden ook niet met de methode van berekende crediten. De afnemer-Staten ontvingen alles, wat ze voor hun strijd tegen de autoritaire Staten, vooral waar het hun be wapening en oorlogvoering betrof, nodig hadden. En de tegenprestatie zou dan later volgen, of in de vorm van teruggave van de ontvangen goederen, of in andere vorm, wat dus betekent, in prestatie van allerlei aard of in geldelijke vergoeding.

De leen- en pachtwet was voor Groot-Brittannië, dat vóór het intreden van Rusland in de oorlog, de hoofdbegunstigde was, één der belangrijkste, misschien de belangrijkste economische hulpbron voor de oorlogvoering tegen Hitler en zijn bondgenoten. In naam van deze wet werden de geweldige industriële mogelijkheden van Amerika haast onbeperkt in dienst gesteld van de oorlogvoering tegen de autoritaire staten.

In het verder verloop van de oorlog werd niet alleen aan Engeland en Rusland op grond van de leen- en pachtwet geleverd. Voor zover bekend hebben alle Staten, die deelnamen aan de oorlog tegen Duitsland, Italië en Japan, op deze manier het grootste deel van hun oorlogsuitrusting en van de goederen, die noodzakelijk waren voor de voeding, kleding en overige verzorging der bevolking, ontvangen. En niet slechts de actieve tegenstanders van Hitler werden verzorgd. Wij herinneren ons, dat ook Turkije, lang voor zijn symbolische oorlogsverklaring aan Duitsland en Japan, in de leen- en pachtwet werd opgenomen.

Bijzonder interessant aan deze wet was de reeds genoemde mogelijkheid, de terugbetaling van de waarde te laten geschieden in de vorm van teruggave van

de geleverde goederen, natuurlijk in voldoende waardige toestand. En omdat het in hoofdzaak om oorlogsmateriaal gaat, dat op deze wijze door Amerika aan andere Staten geleverd werd, is, theoretisch gezien, een groot deel der wereld tot wapenarsenaal der Ver. Staten geworden. Als men bovendien bedenkt, dat het in de aard van oorlogsmateriaal ligt, zeker voor een deel, door het gebruik volkomen gebruikt te worden, dan is het duidelijk, dat de teruggave van het geleverde in de oorspronkelijke vorm logischerwijze de voortzetting van een bewapeningsindustrie vereist. Deze mogelijkheid is niet slechts van theoretische betekenis. Want gezien de feitelijke economische verhoudingen verkeerde geen der schuldenaarslanden, met uitzondering van Rusland en mischien gedeeltelijk ook Groot-Brittannië, in de positie, de ontvangen leveranties op een later tijdstip door goudzendingen of door levering van voor de Ver. Staten begerenswaardige producten van andere aard dan de militaire, te vergoeden.

De Ver. Staten beschikken over de grootste goudvoorraad, die ooit in de schatkist van een land opgehoopt is. Tegelijkertijd beschikken ze over het grootste industrie-apparaat ter wereld en staan voor het moeilijke probleem, dit apparaat op vredesproductie te moeten omschakelen. Zij zullen in de positie verkeren, hun binnenlandse behoeften aan vredesproducten veelvoudig te dekken en niet slechts op industrieel, maar natuurlijk ook op landbouwgebied. De Ver. Staten, voor vele jaren een der grootste importlanden ter wereld, zijn in het verloop van twee wereldoorlogen in de eerste rij der grote exportlanden gedrongen. Voor zover ze niet op „eigen”, nationale bodem de nodige grondstoffen bezitten, hebben ze in de koloniale- en half-koloniale gebieden met behulp van gigantische kapitaalbeleggingen, zich de toevoer verzekerd. Voor de Ver. Staten is het probleem der internationale handel in de eerste plaats het veiligstellen van grondstofbronnen, die ze in deze oorlog nog verder tot oplossing gebracht hebben, en ten tweede de export van hun productie-overschotten, waaraan ze door verdere controle over de internationale markt, trachten te beantwoorden. De Ver. Staten hebben er daarom belang bij, dat de overige wereld, voor zo-